

Sygn. akt II Ka 401/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 listopada 2014 r.

Sąd Okręgowy w Nowym Sączu – Wydział II Karny w składzie :

Przewodniczący : SSO Maria Żelichowska-Błazowska

Sędziowie: SSO Bogdan Kijak (spr.)

SSO Anna Pater

Protokolant: st. sekr. sądowy Maria Olszowska

przy udziale Prokuratora Prokuratury Okręgowej Leszka Karpa

po rozpoznaniu w dniu 20 listopada 2014 r.

sprawy M. K. , R. P., S. P. i G. S.

oskarżonych o przestępstwa z art.158§1 kk i inne

na skutek apelacji wniesionej przez prokuratora

od wyroku Sądu Rejonowego w Nowym Sączu

z dnia 9 kwietnia 2014 r. sygn. akt II1 K 1328/13

I. zaskarżony wyrok zmienia w ten sposób, że:

- 1) czyny przypisane M. K., R. P., S. P. i G. S. kwalifikuje jako przestępstwa z art. 158 § 1 kk,
- 2) na podstawie art. 435 kpk czyny przypisane D. N. i Ł. C. kwalifikuje jako przestępstwa z art. 158 § 1 kk,
- 3) z podstaw prawnych warunkowego umorzenia postępowania w pkt. V, VII, IX, XI eliminuje przepis art. 66 § 3 kk ,

II. w pozostałej części zaskarżony wyrok utrzymuje w mocy zwalniając oskarżonych: M. K., R. P., S. P. i G. S. od ponoszenia kosztów sądowych za postępowanie odwoławcze na rzecz Skarbu Państwa.

Sygn. akt II Ka 401/14

UZASADNIENIE

M. K. oskarżony był o to, że:

- w dniu 21 kwietnia 2013 roku około godz. 2.40 w miejscowości Ł. rejonu (...) na drodze gminnej, działając z innymi ustalonymi osobami oraz działając z nieletnimi P. K. i P. P., co do których materiały wyłączono do odrębnego postępowania wziął udział w bójce, w ten sposób, że szarpał za odzież, zadawał uderzenia pięściami, kopał, rzucał kamieniami, przez co naraził D. N. na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia lub ciężkiego uszczerbku na zdrowiu, w wyniku czego pokrzywdzony doznał obrażeń ciała w postaci: złamania kości nosa z przemieszczeniem, uraz ucha lewego, które to obrażenia spowodowały naruszenie czynności narządów ciała na okres powyżej dni siedmiu trwające w myśl art. 157 § 1 kk oraz przez co naraził Ł. C. na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia lub ciężkiego uszczerbku na zdrowiu, w wyniku czego pokrzywdzony doznał obrażeń ciała w postaci: mnogie powierzchowne urazy

– potłuczenia i otarcia naskórka licznych okolic ciała, które to obrażenia spowodowały naruszenie czynności narządów ciała na okres poniżej dni siedmiu trwające w myśl art. 157 § 2 kk,

tj. o przestępstwo z art. 158 § 1 kk i art. 157 § 1 kk i art. 157 § 2 kk w zw. z art. 11 § 2 kk.

R. P. oskarżony był o to, że:

- w dniu 21 kwietnia 2013 roku około godz. 2.40 w miejscowości Ł. rejonu (...) na drodze gminnej, działając z innymi ustalonymi osobami oraz działając z nieletnimi P. K. i P. P. , co do których materiały wyłączono do odrębnego postępowania wziął udział w bójce, w ten sposób, że szarpał za odzież, zadawał uderzenia pięściami, kopał, rzucał kamieniami, przez co naraził D. N. na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia lub ciężkiego uszczerbku na zdrowiu, w wyniku czego pokrzywdzony doznał obrażeń ciała w postaci: złamania kości nosa z przemieszczeniem, uraz ucha lewego, które to obrażenia spowodowały naruszenie czynności narządów ciała na okres powyżej dni siedmiu trwające w myśl art. 157 § 1 kk oraz przez co naraził Ł. C. na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia lub ciężkiego uszczerbku na zdrowiu, w wyniku czego pokrzywdzony doznał obrażeń ciała w postaci: mnogie powierzchowne urazy – potłuczenia i otarcia naskórka licznych okolic ciała, które to obrażenia spowodowały naruszenie czynności narządów ciała na okres poniżej dni siedmiu trwające w myśl art. 157 § 2 kk,

tj. o przestępstwo z art. 158 § 1 kk i art. 157 § 1 kk i art. 157 § 2 kk w zw. z art. 11 § 2 kk.

S. P. oskarżony był o to, że:

- w dniu 21 kwietnia 2013 roku około godz. 2.40 w miejscowości Ł. rejonu (...) na drodze gminnej, działając z innymi ustalonymi osobami oraz działając z nieletnimi P. K. i P. P. , co do których materiały wyłączono do odrębnego postępowania wziął udział w bójce, w ten sposób, że szarpał za odzież, zadawał uderzenia pięściami, kopał, rzucał kamieniami, przez co naraził D. N. na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia lub ciężkiego uszczerbku na zdrowiu, w wyniku czego pokrzywdzony doznał obrażeń ciała w postaci: złamania kości nosa z przemieszczeniem, uraz ucha lewego, które to obrażenia spowodowały naruszenie czynności narządów ciała na okres powyżej dni siedmiu trwające w myśl art. 157 § 1 kk oraz przez co naraził Ł. C. na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia lub ciężkiego uszczerbku na zdrowiu, w wyniku czego pokrzywdzony doznał obrażeń ciała w postaci: mnogie powierzchowne urazy – potłuczenia i otarcia naskórka licznych okolic ciała, które to obrażenia spowodowały naruszenie czynności narządów ciała na okres poniżej dni siedmiu trwające w myśl art. 157 § 2 kk,

tj. o przestępstwo z art. 158 § 1 kk i art. 157 § 1 kk i art. 157 § 2 kk w zw. z art. 11 § 2 kk.

G. S. oskarżony był o to, że:

- w dniu 21 kwietnia 2013 roku około godz. 2.40 w miejscowości Ł. rejonu (...) na drodze gminnej, działając z innymi ustalonymi osobami oraz działając z nieletnimi P. K. i P. P. , co do których materiały wyłączono do odrębnego postępowania wziął udział w bójce, w ten sposób, że szarpał za odzież, zadawał uderzenia pięściami, kopał, rzucał kamieniami, przez co naraził D. N. na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia lub ciężkiego uszczerbku na zdrowiu, w wyniku czego pokrzywdzony doznał obrażeń ciała w postaci: złamania kości nosa z przemieszczeniem, uraz ucha lewego, które to obrażenia spowodowały naruszenie czynności narządów ciała na okres powyżej dni siedmiu trwające w myśl art. 157 § 1 kk oraz przez co naraził Ł. C. na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia lub ciężkiego uszczerbku na zdrowiu, w wyniku czego pokrzywdzony doznał obrażeń ciała w postaci: mnogie powierzchowne urazy – potłuczenia i otarcia naskórka licznych okolic ciała, które to obrażenia spowodowały naruszenie czynności narządów ciała na okres poniżej dni siedmiu trwające w myśl art. 157 § 2 kk,

tj. o przestępstwo z art. 158 § 1 kk i art. 157 § 1 kk i art. 157 § 2 kk w zw. z art. 11 § 2 kk.

Wyrokiem z dnia 9.04.2014 r., sygn. II 1 K 1328/13 Sąd Rejonowy w Nowym Sączu:

- postępowanie karne przeciwko M. K. o to, że: 21 kwietnia 2013 roku około godz. 2.40 w miejscowości Ł. rejonu (...) na drodze gminnej, działając z innymi ustalonymi osobami oraz działając z ustalonymi nieletnimi, co do których postępowanie wyłączono do odrębnego prowadzenia, wziął udział w bójce, w ten sposób, że szarpał za odzież, zadawał uderzenia pięściami, kopał, rzucał kamieniami, przez co naraził D. N. na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia lub ciężkiego uszczerbku na zdrowiu, w wyniku czego doznał on obrażeń ciała w postaci: złamania kości nosa z przemieszczeniem, urazu ucha lewego, które to obrażenia spowodowały naruszenie czynności narządów ciała na okres powyżej dni siedmiu trwające w myśl art. 157 § 1 kk oraz przez co naraził Ł. C. na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia lub ciężkiego uszczerbku na zdrowiu, w wyniku czego doznał on obrażeń ciała w postaci: mnogich powierzchownych urazów – potłuczeń i otarć naskórka licznych okolic ciała, które to obrażenia spowodowały naruszenie czynności narządów ciała na okres poniżej dni siedmiu trwające w myśl art. 157 § 2 kk, to jest o przestępstwo z art. 158 § 1 kk i art. 157 § 1 kk i art. 157 § 2 kk w zw. z art. 11 § 2 kk – warunkowo umorzył na dwuletni okres próby, orzekając wobec niego świadczenie pieniężne w kwocie 500 złotych na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej;

- postępowanie karne przeciwko R. P. o to, że: 21 kwietnia 2013 roku około godz. 2.40 w miejscowości Ł. rejonu (...) na drodze gminnej, działając z innymi ustalonymi osobami oraz działając z ustalonymi nieletnimi, co do których postępowanie wyłączono do odrębnego prowadzenia, wziął udział w bójce, w ten sposób, że szarpał za odzież, zadawał uderzenia pięściami, kopał, rzucał kamieniami, przez co naraził D. N. na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia lub ciężkiego uszczerbku na zdrowiu, w wyniku czego doznał on obrażeń ciała w postaci: złamania kości nosa z przemieszczeniem, urazu ucha lewego, które to obrażenia spowodowały naruszenie czynności narządów ciała na okres powyżej dni siedmiu trwające w myśl art. 157 § 1 kk oraz przez co naraził Ł. C. na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia lub ciężkiego uszczerbku na zdrowiu, w wyniku czego doznał on obrażeń ciała w postaci: mnogich powierzchownych urazów – potłuczeń i otarć naskórka licznych okolic ciała, które to obrażenia spowodowały naruszenie czynności narządów ciała na okres poniżej dni siedmiu trwające w myśl art. 157 § 2 kk, to jest o przestępstwo z art. 158 § 1 kk i art. 157 § 1 kk i art. 157 § 2 kk w zw. z art. 11 § 2 kk – warunkowo umorzył na dwuletni okres próby, orzekając wobec niego świadczenie pieniężne w kwocie 500 złotych na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej;

- postępowanie karne przeciwko S. P. o to, że: 21 kwietnia 2013 roku około godz. 2.40 w miejscowości Ł. rejonu (...) na drodze gminnej, działając z innymi ustalonymi osobami oraz działając z ustalonymi nieletnimi, co do których postępowanie wyłączono do odrębnego prowadzenia, wziął udział w bójce, w ten sposób, że szarpał za odzież, zadawał uderzenia pięściami, kopał, rzucał kamieniami, przez co naraził D. N. na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia lub ciężkiego uszczerbku na zdrowiu, w wyniku czego doznał on obrażeń ciała w postaci: złamania kości nosa z przemieszczeniem, urazu ucha lewego, które to obrażenia spowodowały naruszenie czynności narządów ciała na okres powyżej dni siedmiu trwające w myśl art. 157 § 1 kk oraz przez co naraził Ł. C. na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia lub ciężkiego uszczerbku na zdrowiu, w wyniku czego doznał on obrażeń ciała w postaci: mnogich powierzchownych urazów – potłuczeń i otarć naskórka licznych okolic ciała, które to obrażenia spowodowały naruszenie czynności narządów ciała na okres poniżej dni siedmiu trwające w myśl art. 157 § 2 kk, to jest o przestępstwo z art. 158 § 1 kk i art. 157 § 1 kk i art. 157 § 2 kk w zw. z art. 11 § 2 kk – warunkowo umorzył na dwuletni okres próby, orzekając wobec niego świadczenie pieniężne w kwocie 500 złotych na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej;

- postępowanie karne przeciwko G. S. o to, że: 21 kwietnia 2013 roku około godz. 2.40 w miejscowości Ł. rejonu (...) na drodze gminnej, działając z innymi ustalonymi osobami oraz działając z ustalonymi nieletnimi, co do których postępowanie wyłączono do odrębnego prowadzenia, wziął udział w bójce, w ten sposób, że szarpał za odzież, zadawał uderzenia pięściami, kopał, rzucał kamieniami, przez co naraził D. N. na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia lub ciężkiego uszczerbku na zdrowiu, w wyniku czego doznał on obrażeń ciała w postaci: złamania kości nosa z przemieszczeniem, urazu ucha lewego, które to obrażenia spowodowały naruszenie czynności narządów ciała na okres powyżej dni siedmiu trwające w myśl art. 157 § 1 kk oraz przez co naraził Ł. C. na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia lub ciężkiego uszczerbku na zdrowiu, w wyniku czego doznał on obrażeń ciała w

postaci: mnogich powierzchownych urazów – potłuczeń i otarć naskórka licznych okolic ciała, które to obrażenia spowodowały naruszenie czynności narządów ciała na okres poniżej dni siedmiu trwające w myśl art. 157 § 2 kk, to jest o przestępstwo z art. 158 § 1 kk i art. 157 § 1 kk i art. 157 § 2 kk w zw. z art. 11 § 2 kk – warunkowo umorzył na dwuletni okres próby, orzekając wobec niego świadczenie pieniężne w kwocie 500 złotych na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej.

Sąd Rejonowy zasądził od oskarżonych na rzecz Skarbu Państwa koszty sądowe.

Powyższy wyrok zaskarżył apelacją prokurator.

Zarzucając:

- obrazę przepisów prawa materialnego, a to art. 66 § 3 kk poprzez jego niezasadne zastosowanie i warunkowe umorzenie postępowania karnego w stosunku do oskarżonych M. K., R. P., S. P. i G. S. podczas, gdy zarzucone im przestępstwo z art. 158 § 1 kk i art. 157 § 1 kk i art. 157 § 2 kk w zw. z art. 11 § 2 kk zagrożone jest karą do 5 lat pozbawienia wolności, a w sprawie nie występowały osoby pokrzywdzone, a tym samym Sąd nie mógł warunkowo umorzyć postępowania karnego w oparciu o przepis art. 66 § 3 kk, który wymaga m. in. aby pokrzywdzony pojednał się ze sprawcą,

wniósł o:

- uchylenie zaskarżonego wyroku w stosunku do oskarżonych M. K., R. P., S. P. i G. S. i przekazanie sprawy sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

W pisemnym uzasadnieniu apelacji skarżący podniósł, iż nie można zgodzić się ze stanowiskiem Sądu Rejonowego, który przyjął, że w przypadku uczestników bójki pojednanie między nimi nie jest sprzeczne z art. 50 kpk. Wskazał, iż w przypadku bójki nie da się wyróżnić sprawcy i ofiary. Podniósł, iż na gruncie orzecznictwa i doktryny ukształtował się pogląd, że te same osoby nie mogą w tej samej sprawie występować jednocześnie w roli oskarżonych i pokrzywdzonych. Powołał się na orzeczenie Sądu Najwyższego, który przyjął możliwość korzystania przez uczestnika bójki z uprawnień pokrzywdzonego ale w odrębnym postępowaniu.

Prokurator występujący na rozprawie apelacyjnej dodatkowo wniósł o rozważenie prawidłowości kwalifikacji prawnej czynów oskarżonych z art. 157 § 2 kk i art. 157 § 1 kk.

Powołanym wyżej wyrokiem Sąd Rejonowy w Nowym Sączu warunkowo umorzył postępowanie karne nadto przeciwko Ł. C. i D. N. o przestępstwa z art. 158 § 1 kk i art. 157 § 2 kk w zw. z art. 11 § 2 kk.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje.

Podniesiony w apelacji zarzut jest zasadny, natomiast Sąd Okręgowy zmienił zaskarżony wyrok dokonując zmiany kwalifikacji prawnej czynów oskarżonych, w związku z czym nie było konieczne jego uchylenie i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania sądowi pierwszej instancji. Stwierdzić należy, iż Sąd Rejonowy w sposób prawidłowy poczynił ustalenia faktyczne, natomiast z obrazą prawa materialnego uznał, że w przypadku uczestników bójki możliwe jest skorzystanie z możliwości o jakiej mowa w art. 66 § 3 kk.

Sąd Okręgowy w składzie rozpoznającym niniejszą sprawę stoi na stanowisku, iż niedopuszczalne jest łączenie przeciwstawnych ról procesowych, tj. oskarżonego i pokrzywdzonego. Wynika to z istoty procesu, a przepis art. 50 kpk, wbrew temu co przyjął Sąd Rejonowy nie daje podstaw do wnioskowania, że w procesie karnym oskarżony nie może skorzystać z uprawnień pokrzywdzonego określonych w art. 53 kpk i 62 kpk, a może korzystać z pozostałych. Takie stanowisko odwołujące się do brzmienia jednego przepisu nie uwzględnia istoty procesu karnego, przez co prowadzi do rozwiązań absurdalnych. W przypadku zaakceptowania stanowiska Sądu Rejonowego możliwe byłoby orzekanie między oskarżonymi uczestnikami bójki środków karnych z art. 46 kk. Treść artykułu art. 50 kpk odczytywać należy w całości, tj. także jego końcową część, w której stwierdzono, że w przypadku tzw. wzajemnych aktów oskarżenia,

oskarżony ma takie uprawnienia jak oskarżyciel posiłkowy lub powód cywilny. Mówiąc inaczej - przepis art. 50 kpk jest przepisem, dzięki któremu wbrew istocie procesu karnego, w sprawach z oskarżenia prywatnego może dojść do połączenia ról: oskarżonego i pokrzywdzonego. Zatem istnienie w kodeksie postępowania karnego tego przepisu nie daje podstaw do wnioskowania o możliwości łączenia w ramach jednego postępowania uprawnień oskarżonego i niektórych uprawnień pokrzywdzonego, ale jest przepisem dającym podstawę do swoistego łączenia ról procesowych w przypadku wzajemnych aktów oskarżenia w sprawach z oskarżenia prywatnego.

Kwestia dopuszczalności łączenia ról procesowych nie wymaga szerszego omówienia, gdyż powodem zmiany zaskarżonego wyroku były inne okoliczności od tych, które zostały podniesione w pisemnej apelacji.

Sąd Rejonowy warunkowo umarzając postępowanie karne przyjął kwalifikację prawną zaproponowaną w akcie oskarżenia przez prokuratora. Kwalifikacja ta w świetle poczynionych ustaleń faktycznych nie może być jednak zaakceptowana. Zgodnie z utrwalonym i niekwestionowanym stanowiskiem orzecznictwa (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11.02.2003 r., sygn. IV KKN 243/00 OSN KW 2003 z. 5-6, poz. 51; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12.12.2006 r., sygn. WA 33/06 Lex nr 295625), możliwy jest kumulatywny zbieg przepisów z art. 158 § 1 kk i art. 157 § 1 kk lub 157 § 2 kk, ale tylko wówczas jeśli można ustalić, który ze sprawców bójki spowodował u innego uczestnika obrażenia znamienne dla czynów z art. 157 § 1 kk lub z art. 157 § 2 kk. Z poczynionych przez Sąd Rejonowy ustaleń faktycznych nie wynika, który z oskarżonych spowodował swoim zachowaniem obrażenia ciała u D. N. i Ł. C.. Analiza akt sprawy prowadzi do wniosku, że niczemu nie służyłoby uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi pierwszej instancji, celem ewentualnego ustalenia sprawcy (sprawców) spowodowania obrażeń ciała. Nie sposób bowiem oczekiwać, by świadkowie czy oskarżeni (w razie nieskorzystania z prawa do odmowy składania wyjaśnień), byli w stanie obecnie podać więcej miarodajnych szczegółów odnośnie przebiegu zdarzenia, a tym samym by możliwe było ustalenie, który ze sprawców bójki spowodował obrażenia ciała u innych uczestników. Wniosek taki staje się tym bardziej oczywisty, jeśli się zważy, że same zeznania czy wyjaśnienia w tym zakresie nie wystarczą, gdy nadto wypowiedzieć się jeszcze powinien biegły lekarz. Przy tak dynamicznym przebiegu zdarzenia, w którym uczestniczyło osiem osób, wykluczyć należy, by biegły dysponując zeznaniami, które z natury rzeczy nie mogłyby być pewne i jednoznaczne, był w stanie określić, które z uderzeń lub kopnięć spowodowało obrażenia stwierdzone u uczestników bójki. Z powyższych względów Sąd Okręgowy uznał, iż nie ma podstaw do uchylenia zaskarżonego wyroku.

Okoliczności odnoszące się do kwalifikacji prawnej czynu oskarżonych przemawiają natomiast za koniecznością zmiany zaskarżonego wyroku. Zmiana ta winna też dotyczyć osób, co do których prokurator nie zaskarżył wyroku, tj. Ł. C. i D. N., gdyż także w ich przypadku przypisano im przestępstwa z art. 158 § 1 kk i art. 157 § 2 kk w zw. z art. 11 § 2 kk, w sytuacji braku ustaleń wskazujących na to, by któryś z nich spowodował u innego uczestnika bójki obrażenia znamienne dla czynu z art. 157 § 2 kk. Dlatego też Sąd Okręgowy skorzystał w niniejszej sprawie z przewidzianej w art. 435 kpk możliwości orzekanie wobec osób, co do których nie wniesiono środka odwoławczego.

Kierując się powyższymi względami Sąd Okręgowy zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że czyny przypisane M. K., R. P., S. P. i G. S. zakwalifikował jako przestępstwa z art. 158 § 1 kk, a na podstawie art. 435 kpk takiej samej zmiany dokonał odnośnie kwalifikacji prawnej czynów D. N. i Ł. C.. Ponadto w stosunku do M. K., R. P., S. P. i G. S. z podstaw prawnych orzeczenia o warunkowym umorzeniu postępowania wyeliminował przepis art. 66 § 3 kk. Poprzez taką zmianę orzeczenie Sądu Rejonowego nie jest już dotknięte obrazą prawa materialnego.

Poza powyższymi zmianami Sąd Okręgowy orzekając na zasadzie art. 437 § 1 i 2 kpk oraz art. 435 kpk, w pozostałym zakresie zaskarżony wyrok utrzymał w mocy. Sąd Okręgowy ze względów słuszności na podstawie art. 624 § 1 kpk zwolnił oskarżonych od ponoszenia kosztów sądowych za postępowanie odwoławcze, gdyż konieczność zmiany zaskarżonego wyroku była wynikiem uchybienia Sądu Rejonowego.